

Prof. dr hab. Ryszard Minkiewicz

Gdańsk, 22 lipca 2025 r.

Dziedzina sztuki, dyscyplina – sztuki muzyczne

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki

w Gdańsku

Zleceniodawca recenzji:

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie,
pismo z dnia 07.05.2025 r. sygnowane podpisem Przewodniczącego Rady prof. dra hab.
Robert Cieśli, doręczone 02.06.2025 r.

Dotyczy:

Pracy doktorskiej mgra **Dai Chuanwen’a** zatytułowanej – *Studium kreacji postaci i ekspresji dramatycznej oraz podobieństw i różnic w tenorowych partiach wokalnych Edgara i Juanshenga na przykładzie fragmentów opery „Łucja z Lammermooru” G. Donizettiego i opery „Żaloba” Shi Guangnan.*

Dzieło artystyczne i jego opis powstały pod kierunkiem dr hab. Doroty Radomskiej, prof. UMFC.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Dzieło artystyczne

Praca doktorska Pana mgra Dai Chuanwen’a składa się z dzieła artystycznego – nagrania interpretacji wybranych fragmentów oper *Łucja z Lammermooru* i *Żaloba* oraz opisu dzieła artystycznego. Nagranie dokonane zostało w 2024 roku przez Piotra Grinholca. Brak informacji o miejscach nagrania czy ewentualnym wydaniu. W opisie dzieła odnajdujemy nazwiska wykonawców:

- Dai Chuanwen – tenor,
- Yu Chen/Lin Tang – sopran,
- Yao Chen – baryton,
- Jinyi Tian – mezzosopran,
- Haodong Zhong – baryton,
- Monika Przestrzelska-Polaczek – fortepian.

Na dzieło artystyczne składają się fragmenty oper G. Donizettiego *Łucja z Lammermooru* i *Żaloba* Shi Guangnan'a. Skład dzieła artystycznego:

1. G. Donizetti – *Lucia perdona...Sulla tomba...* – duet z opery *Łucja z Lammermooru*,
2. G. Donizetti – *...Orrida e Questa notte...Ashton! Si, Quel del padre ancor respira...* – duet z opery *Łucja z Lammermooru*,
3. G. Donizetti – *Tombe degl'avi...Fra poco a me ricovero...* – aria z opery *Łucja z Lammermooru*,
4. Shi Guangnan – *...Ona skradła moje serce...* – aria z opery *Żaloba*,
5. Shi Guangnan – *...Kwiat Wisterii...* – duet z opery *Żaloba*,
6. Shi Guangnan – *...Złotego blasku Jesieni...* – aria z opery *Żaloba*,
7. Shi Guangnan – *...Powiew mrozu przenika serce...* – kwartet z opery *Żaloba*,
8. Shi Guangnan – *...Miecza przeszywającego moje serce...* – aria z opery *Żaloba*.

Doktorant dokonał wyboru najbardziej reprezentatywnych arii i zespołów dla obu partii operowych. Wybór ten ukazuje artystę w dwóch wyraźnie odmiennych estetykach muzycznych – włoskiego bel canto oraz współczesnej chińskiej opery lirycznej, który pozwala mu zaprezentować zarówno potencjał techniczny, jak i wyrazową elastyczność.

Pan mgr Dai Chuanwen dysponuje głosem tenorowym o wyróżniającej się barwie – pełnej alikwotów barwie, nasyconej i nośnej, o dużym wolumenie, co stanowi jego duży atut interpretacyjny. Śpiewak swobodnie operuje swoim głosem w zakresie całej skali, który predysponuje go do wykonywania tych partii operowych. Piszący niniejsze słowa jest pod szczególnym wrażeniem piękna barwy jego głosu.

Z lektury opisu dzieła artystycznego można wywnioskować, że doktorant, w swojej praktyce wykonawczej, przywiązuje szczególną uwagę do dwóch fundamentalnych elementów techniki wokalne – prawidłowej pracy oddechowej i dbałości o zachowanie tzw. wysokiej pozycji śpiewaczej. Sam zauważa jej wpływ na intonację dźwięku. Niestety nie ustrzegł się właśnie tych błędów, czego dowodzą labilne pod względem intonacji dźwięki, wynikające z braku wystarczającej determinacji w utrzymaniu wysokiej pozycji. Ten fakt może wynikać z niekonsekwentnego rozłożenia siły śpiewu w średnicy głosu. W przypadku omawianych nagrań nie możemy mówić o nieczystym intonacyjnie śpiewie, ale o niewystarczająco wysokim wyobrażeniu tonu zdarzającym się na szczęście dość rzadko. Uwaga ta dotyczy niektórych wysokich dźwięków wieńczących frazy. Słuchacz ma wrażenie niedostatecznej „przestrzeni” nad tonem. Powodem takiego wyobrażenia wysokości może być także dość często stosowana technika ataku „od dołu” z poprzedzającym małym portamentem.

W duetach operowych – zarówno w *Sulla tomba che rinserra*, jak i *Qui del padre ancor respira* – śpiewak wykazuje dobre zrozumienie dramaturgii i formy. Dość swobodnie porusza się w niełatwej materii wokalne stworzonej przez G. Donizettiego. W obydwu duetach zauważamy podobne delikatne problemy z intonacją. Czasami jest to niewystarczająco wysokie myślenie o dźwięku, czasami labilna intonacja na dłuższych wysokich tonach, a czasami przeintonowane – za wysokie dźwięki, wynikające z chęci dostrojenia do partnera – co świadczy o świadomości artysty. Oba duety – *Sulla tomba che rinserra* i *Qui del padre ancor respira* – zostały wykonane na nagraniu z *vide*, o czym doktorant nie wspomniał ani w tekście opisującym dzieło, ani nie umieścił tej informacji w wyciągu fortepianowym stanowiącym aneks do pracy.

Następne nagranie – aria *Fra poco a me ricovero* wyróżnia się na tle poprzednich. W tym wykonaniu nie występują wcześniejsze problemy techniczne. Głos brzmi pewnie, intonacyjnie stabilnie, z pełnym zaangażowaniem interpretacyjnym. Autor niniejszej recenzji nie odnalazł żadnych z wcześniej przedstawionych problemów z poprawną pozycją głosu, wpływających na intonację. Tak, jakby to nagranie było dokonane później niż poprzednie, kiedy śpiewak już zdołał dokonać korekty swojego warsztatu. Piękna barwa głosu poprawnie impostowanego w każdym momencie partytury, świetne wykonanie recitativu z poczuciem dramatyzmu sceny, liryzm głosu w samej arii, swobodnie osiąganе wysokie dźwięki wystawiają jak najlepszą ocenę.

Fragmenty opery *Żaloba* przynoszą świeżość i naturalność interpretacyjną. Aria *Ona skradła moje serce* odznacza się swobodą, lekkością i dużą szczerością przekazu. Wyraźnie słychać, że śpiewak czuje się komfortowo w repertuarze ojczystym, co przekłada się na autentyczność wykonania. Na efekt ten składają się zapewne bliskość kulturowa i znajomość języka ojczystego. Jedynie we fragmencie wokalizy, wymagającym lekkiego podejścia do szybszych przebiegów rytmicznych, śpiewak operuje zbyt ciężkim głosem, co wpływa na intonację i klarowność rytmiczną.

Kwiat wisterii to liryczny duet, w którym zarówno głos sopranowy jak i tenor brzmią poprawnie pod względem techniki wokalne. Urzeka ciepło interpretacji, liryzm dialogu protagonistów, oparty na muzycznej imitacji dwóch partii wokalnych. Ten subtelny dialog bohaterów to jeden z najciekawszych fragmentów płyty.

Wykonanie arii *Złotego blasku jesieni...* jest potwierdzeniem dużej swobody wykonawczej artysty. W interpretacji słychać wrażliwość na zmienną barwę głosu, w zależności od treści emocjonalnej słowa. Piękne, liryczne fragmenty, ukazują urodę tej nieznanej, w kręgu europejskiej kultury muzycznej, muzyki.

Powiew mrozu przenika serce to kwartet, którego budowa formalna jest ciekawym zabiegiem kompozytorskim ilustrującym oddalenie dwojga bohaterów. Są to dwie, niemal identyczne zwrotki, z których pierwszą śpiewa tenor dialogujący z głosami mezzosopranu i barytonu, a drugą – sopran z towarzyszeniem tych samych partnerów. Protagonisci nie spotykają się w nim muzycznie. Jest to dramatyczna scena ilustrująca rozstanie bohaterów. Kwartet został wykonany poprawnie wokalnie przez wszystkich wykonawców, z dużą skromnością w doborze środków interpretacji i głębokim sensem emocjonalnym.

Płytę zamyka ostatnia aria z opery *Żaloba – Miecza przeszywającego moje serce*, poprzedzona formą bezsprzecznie budzącą skojarzenia z recitativem. Obie części tworzą, de facto, dramatyczną – dwuczęściową scenę. Doktorant z dużą swobodą porusza się w obrębie tej formy. Ukazuje pełnię brzmienia swego głosu w dynamice forte. Arię wieńczy, osiągnięte z dużą swobodą, tenorowe, długo utrzymane, wysokie C2.

Na szczególne podkreślenie zasługuje świetna realizacja akompaniamentu, zarówno we fragmentach dzieła G. Donizettiego jak i Shi Gangnan'a. Pani Monika Przestrzelska-Polaczek realizuje wyciągi fortepianowe z właściwym balansem pomiędzy akompaniamentem a oddaniem właściwej pełni brzmienia orkiestry. Temperament pianistki, klarowność rytmiczna, agogika i artykulacja jej gry, porządkują przebieg nagrań. We fragmentach opery *Żaloba* uwydatnia się jej zacięcie do kameralistyki, którego egzemplifikacją jest niemal pieśniarskie – solowe podejście do kształtowania warstwy fortepianu.

Reasumując ocenę nagrania dzieła artystycznego pragnę stwierdzić, że mimo pewnych niedoskonałości technicznych, wykonania są spójne, świadczą o dojrzałości interpretacyjnej. Pan Dai Chuanwen jest interesującym tenorem o własnym idiomie wykonawczym. Brzmi interesująco zarówno w repertuarze opery zachodniej, jak i w utworach wywodzących się z tradycji chińskiej. Wskazane wyżej niedociągnięcia występują rzadko – tylko w dwóch duetach G. Donizettiego. Nie mają charakteru kardynalnego i nie wpływają znacząco na ocenę dzieła. Doktorant udowadnia samodzielność twórczą, swobodę w operowaniu głosem oraz indywidualność twórczą wyrażającą się w budowaniu samodzielnych interpretacji wokalnych.

Praca opisująca dzieło artystyczne

Autor podejmuje próbę zestawienia i porównania dwóch utworów operowych: *Łucji z Lammermooru* oraz *Żaloby* z perspektywy wykonawcy głównych partii tenorowych. Bada ich warstwę muzyczną, literacką i dramaturgiczną, a także kontekst historyczno-kulturowy.

Praca składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych wstępem, oraz zakończenia. Dołączona została bibliografia (45 pozycji książkowych, 15 internetowych), która zawiera opracowania w językach polskim, chińskim oraz angielskim. Obejmują one zarówno pozycje encyklopedyczne, monografie, jak i publikacje popularnonaukowe oraz prace dyplomowe. Znajdują się w niej woluminy odnoszące się do ogólnej charakterystyki stylistyki bel canto w operze europejskiej, jak i opisujące rozwój formy operowej i muzyki współczesnej w Chinach. Piszący niniejsze słowa nie potrafi niestety ustosunkować się do doboru literatury chińskojęzycznej, ubolewając nad swoją niezajomością tych pozycji.

Trzeba zauważyć drobne uchybienia formalne znajdujące się w bibliografii – brak informacji na temat miejsc wydania pozycji książkowych oraz dat dostępu do źródeł internetowych, co w pracy o charakterze naukowym powinno zostać uwzględnione. Z perspektywy językowej i redakcyjnej praca została napisana poprawnie, widoczne są sporadyczne niekonsekwencje w zakresie formatowania tytułów (naprzemienne stosowanie kursywy, cudzysłowu lub ich brak). Autor niniejszych słów nie znalazł informacji dotyczących wydawnictw, miejsc i roku wydania wyciągów fortepianowych, z których zaczerpnięto cytowane fragmenty *Łucji z Lammermooru* i *Żaloby*. Należy docenić fakt, że doktorant dołożył wszelkich starań, by tekst muzyczny i słowny był jak najlepiej zrozumiany przez czytelnika rozprawy, wpisując polskie tłumaczenie nad nutami. Tom zamykają podziękowania oraz fotokopie wyciągów fortepianowych utworów, które stały się przedmiotem dociekań. Praca napisana jest ze znajomością metodologii pisania prac o charakterze naukowym, poprawna pod względem konstrukcji, stawiania tez i pytań badawczych, dowodzenia słuszności wniosków i syntetyzowania wiedzy.

Pracę otwiera dobrze skonstruowany wstęp, w którym doktorant zarysowuje cel pracy, jej temat oraz uzasadnienie wyboru dzieł i kompozytorów. Niewielkie zastrzeżenie budzi jedynie forma umieszczenia jednego, wyróżnionego zdania, poświęconego metodologii pisania pracy, jako osobnego podrozdziału – zabieg ten wydaje się nieuzasadniony i może być potraktowany jako błąd redakcyjny.

Rozdział pierwszy zawiera notki biograficzne rozszerzone o krótką charakterystykę twórczości Gaetano Donizettiego i Shi Guangnan’a oraz dwa eseje poświęcone dwóm operom – *Łucji z Lammermooru* i *Żalobie*. Doktorant opisuje dzieła pod względem okoliczności

powstania, charakteryzuje ich warstwę muzyczną i adaptację literacką. Wskazuje cechy różniące libretta oper od ich literackich pierwowzorów. Wsuwa celne wnioski dotyczące wpływu zabiegów literackich, zastosowanych przez autorów librett, na dramaturgię opery. Piszącemu niniejsze słowa szczególnie interesujące wydają się rozdziały pracy poświęcone opisowi twórczości i analizie dzieł Shi Guangnan'a. Wnoszą one nową wartość poznawczą dla polskiego czytelnika i badacza muzycznej kultury Państwa Środka. Doktorant dokonuje zręcznej analizy wskazującej na cechy twórczości Shi Guangnan'a łączące jego twórczość ze zdobyczami muzycznej kultury zachodu. Przystawia również i te indywidualne, wyrastające z tradycji kultury chińskiej. Fragmenty poświęcone muzyce Shi Guangnan'a zasługują na szczególną pochwałę. Ze względu na ich unikalny charakter wzbogacają krajową literaturę przedmiotu i mogą stanowić wartościowy wkład w rozwój badań nad muzyką chińską.

Rozdział drugi to próba charakterystyk obu bohaterów – Eduardo i Juan Shenga oraz ich porównanie. Autor poszukuje cech łączących obu bohaterów oraz tych, które ich różnią. Rozważania stają się punktem wyjścia do zawartej w rozdziałach trzecim i czwartym analizy warstwy muzycznej obu partii operowych. Przedstawione w pracy rozważania opisujące charakter warstwy dźwiękowej dowodzą znajomości techniki analizy muzycznej. Doktorant dociekliwie bada warstwę wokalną i orkiestrową pod kątem zależności muzyki i słowa, dramaturgii i zastosowanych rozwiązań kompozytorskich.

W bardzo szczegółowych i poprawnie prowadzonych analizach materiału dźwiękowego opery *Żaloba* z reguły brakuje odniesień do akcji utworu, a jeśli są – to bardzo drobne. W przedstawionych dociekaniach zbyt małą rolę odgrywa autorskie odczytanie wiedzy płynącej z przeprowadzonych analiz muzycznych, które jest podstawą do budowania jedynej osobistej interpretacji. Ten właśnie element świadczy o rozumowym, a nie tylko intuicyjnym podejściu do tworzenia własnego świata muzycznych kreacji. W mojej opinii ten aspekt nie jest dość mocno uwypuklony.

Rozdział piąty to próba syntezy wniosków, porównanie dwóch dzieł operowych *Łucji* z *Lammermooru* i *Żaloby*. Doktorant zbiera elementy łączące obydwa dzieła, jak i te różniące je. Pracę wieńczy zakończenie, bibliografia, podziękowania oraz wyciągi fortepianowe utworów, które wchodzi w skład dzieła artystycznego.

Przedstawiona do oceny praca spełnia wymogi stawiane przed opisem dzieła artystycznego. Rozważania dotyczą podjętego tematu. Oparte są na dywagacjach dotyczących analiz literackich, dramaturgicznych i muzycznych. Wszystkie wspomniane zabiegi są podstawą do wysuwania autorskich wniosków dotyczących interpretacji omawianych dzieł.

Praca opisująca dzieło artystyczne w wersji angielskiej

Do przesłanych drogą pocztową materiałów początkowo nie dołączono do oceny części opisowej w wersji angielskiej. Żeby móc stwierdzić jednoznacznie, czy praca spełnia wymogi ustawy, piszący niniejsze słowa wystąpił z prośbą do Rady Doskonałości Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina o uzupełnienie tego braku. Otrzymał drogą elektroniczną plik PDF, zawierający angielskojęzyczną część pracy. Jest ona tożsama z wersją polską przedłożonego do oceny opisu dzieła literackiego

KONKLUZJA

Przedstawiona do oceny praca doktorska mgra Dai Chuanwen'a, składająca się z dzieła artystycznego i jego opisu, zatytułowana *Studium kreacji postaci i ekspresji dramatycznej oraz podobieństw i różnic w tenorowych partiach wokalnych Edgara i Juanshenga na przykładzie fragmentów opery „Łucja z Lammermooru G. Donizettiego i opery „Żałoba” Shi Guangnan* spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. **Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.** (Dz. U. 2023 poz. 742 ze zm.). Doktorant prezentuje ogólną, teoretyczną wiedzę muzyczną w dyscyplinie sztuki muzyczne w zakresie wokalistyki, udowadnia umiejętność prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, która owocuje oryginalnymi dokonaniem artystycznymi. Przedstawiony do oceny opis dzieła artystycznego spełnia kryteria stawiane przed tego rodzaju opracowaniami.

Praca doktorska mgra Dai Chuanwen'a w formie dzieła artystycznego z opisem wypełnia w całości zapisy pkt 4 art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Stawiam wniosek o dalsze procedowanie postępowania.

Prof. dr hab. Ryszard Minkiewicz
Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki
w Gdańsku

